

Juli/Augustus 2017

Dienst 2 juli

Zondag 2 juli is het thema van de dienst: Licht voor de ogen, vreugde voor het hart (naar Psalm 19). We lezen teksten over het licht. Uit de Bijbel en uit de natuurwetenschappen. Voorbij aan de geijkte tegenstelling rond 'schepping' en 'oerknal'. En staan stil bij een heel andere vraag: of natuurwetenschappelijke inzichten onze geloofs- en levensverhalen kunnen verrijken? De cantorij, o.l.v. Aleida Post zingt o.a. Die Himmel erzählen die Ehre Gottes van J. Haydn. In deze viering lezen we het tafelgebed Zomerlicht en delen we brood en wijn.

Dienst 6 augustus

'K moet dwalen, 'k moet dwalen... zo luidt een kinderliedje van vroeger. In deze dienst dwalen we met oude en moderne pelgrims. En peilen we hun 'heilige onrust' (Frits de Lange). Gingen pelgrims vroeger op pad met een duidelijk (religieus) doel, voor de hedendaagse niet-religieuze pelgrim is de reis zelf de bestemming. De ervaring telt. Waarin je ook 'jezelf tegenkomt'.

Dit pelgrimeren nieuwe stijl, aldus de Lange, heeft niet alleen cultuurkritische kracht, maar maakt ook de kern van geloof concreet zichtbaar. Als 'dat wat mij in beweging en gaande houdt'. Een minimale theologie is wat hij overhoudt. We horen o.a. een tekst van Augustinus en het verhaal van Abraham.

Ineke de Feijter

Vakantiegangers

Eén van de welvarende Hanzesteden van weleer is Lübeck, aan de Oostzee. In deze Baltische regio vind je veel zgn "baksteengotiek" – een eigen versie van de gotiek, ontstaan bij gebrek aan de importmogelijkheid van natuursteen. Op de toren van deze Marienkirche

Marienkirche Lübeck, N-Duitsland

zie je een paar rijen vierpassen in hun meest simpele vorm, tegen een witte ondergrond.

Evenals onze binnenstad is die van Lübeck in de Tweede Wereldoorlog (1942) platgebombardeed, inclusief deze Marienkirche. Vraag maar niet door wie... Voor gewone mensen is oorlog aan weerskanten even dramatisch. Dat ervaren we hier, net als in Dresden, Hannover, Potsdam, en ga zo maar door. Nu bezoeken we elkaar als vakantiegangers. Geef mij maar 2017!

Achtergrondinfo:

Lübeck

De twintigjarige Bach had permissie gekregen van het bestuur van de Neue Kirche (nu Bachkirche) in Arnstadt -hij was daar als organist in dienst- om zijn idool te bezoeken in Lübeck.

Dat was Buxtehude, de grootste orgelcomponist in die tijd, toen al 75 jaar oud. De oude meester was zo enthousiast over het orgelspel van Bach dat hij hem spontaan een baan aanbood. Bach ging er echter niet op in, ook al was deze post voor een twintigjarige er een met aanzien. Wilde verhalen doen de ronde dat er namelijk één contractuele voorwaarde was waar Bach niet aan wilde voldoen: hij moest trouwen met Buxtehudes minder goed in de markt liggende 30-jarige dochter, anders kreeg hij de post niet.

Marienkirche

Terugblikkend vind ik de Marienkirche de mooiste kerk die we die zomer in Duitsland hebben bezocht: zeer licht en een met bloemen beschilderd plafond en pilaren in voornamelijk oudroze en zachtgroene tinten.

Wim Wattel

Overleden

Op 31 mei jl. overleed Pieter Marinus Haandrikman, Buitenruststraat 221, in de leeftijd van 73 jaar. Hij was weduwnaar van Tony Verburg. In het rouwbericht staat: "Rustig genietend, nimmer klagend, altijd stil dragend. Moediging je door steeds weer. Tot op het laatste moment, het wilde niet meer..." Op 7 juni jl. was er een afscheidsbijeenkomst in het uitvaartcentrum van Jobse. Wij wensen zijn zoon Jelle en schoondochter Andrea, en zijn zuster Willemijn en verdere familie veel sterkte.

Een goeie zomer

Voor het Middelburgs Kerkblad schreef ik het hoofdartikel over Zomerlicht. Met o.a. die mooie woorden uit Psalm 19: Licht voor de ogen, vreugde voor het hart. Dat wens ik u allen toe. Ze lopen op de zevende dag uit op rust. Vrede. Licht dient zich elke dag opnieuw aan. Wat in de nacht onoverkomelijk schijnt, lijkt in de dag soms in een ander licht te staan. Licht kan je oprichten, koesteren, je bestaan verlichten. En waar dat bestaan zwaar valt, hoop ik dat het tastbaar wordt in ontmoetingen en lichtdragers om je heen.

De bezoekgroep hoort graag van u als u behoefte heeft aan contact: Els Koole (tel. 0118 629476) of Marja Oostdijk (0118 629300).

Vakantie

Van 15-30 juli en van 7-18 augustus houden wij met ons gezin vakantie. Voor noodpastorale situaties kunt u contact opnemen met een van de kerkenraadsleden.

Met een hartelijke groet,

Ineke de Feijter

Zeeuwse Gesprekskring voor Vrijzinnig Gelovigen Programma 2017-2018

26 september 2017

Mevrouw Trees Verwilligen zal een lezing geven over "Oermoeder".

Van Oermoeder, via vele godinnen naar O.L. Vrouw van Altijd durende bijstand.

24 oktober 2017

De heer Bart Naessens zal een lezing geven over "De geschiedenis van het klavier". Niet enkel orgel en piano, maar een bonte mix curiositeiten.

28 november 2017

De heer Tjaard Barnard zal een lezing geven over "Wat is een goede bijbelvertaling?" Is er een reden om de bijbel op een andere manier te vertalen dan een willekeurig boek?

23 januari 2018

Mevrouw Miriam van Reijen zal een lezing geven over "Spinoza, een inleiding". Spinoza wordt wel "onze grootste Ne-derlandse filosoof" genoemd.

27 februari 2018

Mevrouw Anne- Marie van der Wilt zal een lezing geven over "Hedendaagse Iconen". Iconen worden wel vensters op de hemel, ladders naar de eeuwigheid genoemd.

27 maart 2018

De heer Jasper Zuiderdervliet zal een lezing geven over "Dood gaat over Leven". Voor elk mens geldt vanaf de eerste dag na zijn geboorte de wet van het leven: hij zal ooit sterven.

24 april 2018

De heer Mathieu Meijs zal een lezing geven over "Het Gregoriaans".

Karel de Grote (9e eeuw) en heerser van het grote Frankische rijk heeft het gregoriaans als enige liturgische muziek verspreid.

Nadere informatie volgt in het Middelburgs Kerkblad van september 2017.

José Viveen secretaris ZGvVG 0118-593312. joseviveen@hotmail.com

José Viveen

2

Kerkdiensten

2 juli

Ds. I de Feijter

9 juli

Ds. J. van Malde

16 juli

Ds.H. Noordeman

23 juli

Ds. J. de Wit

30 juli

Ds. C. Berkvens

6 augustus

Ds. I de Feijter

13 augustus

Ds. M. Junte

20 augustus

Ds. J. Kleijnsma

27 augustus

Ds. F. Bonda

3 september

Ds. I de Feijter

Invalliers gevraagd

De taakgroep Woord en Tafel zoekt enkele inval- lers. Om in de vieringen met brood en wijn te hel- pen met het ronddelen. Per jaar zijn er vier van zul- ke vieringen (elk seizoen één). Normaal gezien kom- men we toe met de men- sen van de werkgroep, maar als er eens iemand uitvalt of met vakantie is, lukt het soms niet om aan het benodigde aantal van zes mensen te komen. De taakgroep zou graag een lijstje aanleggen van men- sen op wie in dergelijke gevallen een beroep kan worden gedaan. U hoort dat ruim tevoren en het gaat dus ook niet om alle diensten; evenmin om vergaderingen of andere taken, maar puur om mee rond te delen. Wie daar- voor een paar helpende handen wil aanbieden: graag een berichtje!

Geke Jansen

Levensboek schrijven

Ervaringen van cursisten:

Hoe te beginnen met het vertellen wat deze cursus voor mij heeft betekend is bijna moeilijker dan te beginnen met het schrijven van het levensboek.

Want dat is wat Gerda mij vroeg, of ik een stukje wilde schrijven over de cursus.

Zij vroeg dit aan mij omdat ik vorig jaar voor deze cursus een aanzet heb gegeven. Ik wilde graag een dergelijke cursus doen omdat ik vaak ben verhuisd, veel heb meegemaakt aan verdriet, verlies en veranderingen alles wel eens op een rijtje wilde zetten en een aanzet zou hebben om mijn kleinkinderen wat meer over mijn leven te kunnen vertellen.

Ik heb ervaren dat het schrijven van een levensboek niet zomaar iets is wat je er even bij kunt doen. Het heeft veel impact op mijn leven gehad de afgelopen maanden. Maar het was de moeite waard. Omdat het voor ieder een heel andere ervaring was heb ik van alle cursisten een reactie gevraagd en gekregen om te ge- bruiken voor dit stukje.

Laat ik als eerste zeggen dat we allen vooral de goede sfeer van veiligheid en het onderling vertrouwen als zeer positief hebben ervaren en dat stimuleerde de open- heid van ieder van ons.

Gerda Vreeke die deze cursus heeft gegeven (en daarvoor is opgeleid) heeft ons per bijeenkomst zogenoemde Bouwstenen/Thema's aangereikt om van daaruit herin- neringen op te halen die een startpunt zouden kunnen zijn om te beginnen met schrijven. De Bouwstenen in de vorm stenciltjes met thema's en tips over hoe we herinneringen kunnen ophalen bijvoorbeeld aan de hand van voorwerpen, foto's, gedichten, muziek, belangrijke ontmoetingen. Tijdens de 6 cursusmiddagen (van 2 tot half 5) werd steeds een thema centraal gesteld van waaruit ieder om de beurt iets naar voren kon brengen.

Na een gesprek met Gerda hebben we een oproep gedaan in de Vierpas en uitein- delijk waren we met 8 cursisten. We hebben een fantastische tijd gehad met elkaar. Heel bijzonder doordat we allemaal zo verschillend waren en zulke verschillende verhalen te vertellen hadden.

Hieronder een aantal reacties van medecursisten:

Dank zij de cursus heb ik een "lijn" kunnen aanbrengen in de chaos van herinnerin- gen die opwelden toen ik terugkeek op mijn leven. Na 3 maanden denken, fotoal- bums bekijken en aantekeningen maken en weer piekeren over: Zal ik nu schrijven met de ogen van dat jonge kind of van de vrouw- van- nu 75-80 jaar later.

Een andere deelnemer schreef: Voor mij was het (als jongste deelnemer) heel in- drukwekkend om de levensgeschiedenis van de soms al lange levens van anderen te horen. Hierdoor kijk je ook op een andere, frisse manier naar je eigen leven. En ontdek je steeds meer welke mensen je in jouw leven hebben gevormd.

Het maken van een levensboek is belangrijk voor jezelf maar ook voor de mensen om je heen. Het kan een geheugensteun zijn bij het –nog- ouder worden. Wel kost het verzamelen van foto's en allerhande materialen, het beschrijven van je jeugd en andere thema's aardig wat tijd.

Of zoals een andere cursist het verwoordde: Goed om weer eens te leren luisteren en ieder in de groep de kans te geven zich uit te spreken.

Het thema-gericht werken met behulp van voorwerpen was stimulerend. Het was nog best lastig het geheel "in te dikken" naar redelijke properties.

Of zoals iemand schreef: Het was mijn doel mijn levensverhaal op schrift te stellen zoals ik het tot nu-toe heb beleefd als informatie voor mijn kinderen en kleinkinderen. En daardoor heb ik ontdekt en ervaren dat ik mijn leven-ondanks de pijnlijke momenten, teleurstellingen en tegenslagen- toch als fijn en bevredigend heb ervaren.

Iemand anders schreef: De introductiemiddag over het schrijven van een levensboek kwam op een goed moment. Ik had en heb vragen over hoe je zoiets opzet, voor wie het is bedoeld en wat je wel of niet wilt delen. Toch vond ik het moeilijker dan ik dacht omdat bleek dat ik sommige emoties misschien beter niet kan opschrijven, dat sommige dingen beter niet gezegd kunnen worden. Als reflectie op mijn leven is de cursus heel waardevol geweest. Maar het schrijven erover laat ik voorlopig nog weer even rusten. Het denkproces gaat door en ik hoop binnenkort alsnog een vorm te vinden hoe deze gedachte voor later "achter te laten".

Twee van onze cursisten zijn aan het einde van de cursus onverwacht overleden, heel fijn is het dat we toch van hun echtgenoten hebben gehoord wat ze aan de cursus hebben gehad. Voor de een was dat vooral het respect dat we elkaar gaven daar naar elkaars verhalen te luisteren en voor de ander met name dat ze veel moeilijke dingen van zich af heeft kunnen schrijven.

Mijn levensboek is nog niet af. Het wordt geen dun boekje, ik hou van het vertellen van verhalen en wil dat in dit boek ook goed doen, met veel illustraties erbij. Op sommige moeilijke punten stagneert het nog en moet ik over een drempel om verder te kunnen schrijven, maar dat komt zeker.

Ik vond het heel fijn en waardevol om deze cursus te volgen en te ontdekken wat de rode draad in mijn leven is. Of zoals iemand het schreef: Ik heb het als een waardevol geschenk ervaren ons allen aan elkaar .

Carla Oldenziel-Fidder

RGMZ: Creatieve Midweek 2017

Van ma 31 juli tot vr 4 augustus vindt een Creatieve Midweek plaats op het prachtige landgoed De Hoorneboeg in Hilversum, een unieke stilteplek.

Deelname aan deze week is mogelijk voor iedereen, van elke leeftijd, die graag schildert.

Er wordt verwacht, dat je actief meedoet en enigszins zelfstandig kunt werken.

Kunstenares Antje Sonnenschein begeleidt de groep.

De kosten bedragen € 395,00 voor een eenpersoonskamer met vol pension en professionele begeleiding/workshops. Opgave voor deelname: 030-2316970 of info@remonstranten.org.

Geke Jansen

Rondleiding tentoonstelling "Middelburg en de Mediene: Joods leven in Zeeland door de eeuwen heen"

In ZB| Planbureau en Bibliotheek van Zeeland, te Middelburg.

Graag bieden wij u een rondleiding van ongeveer een uur aan over deze boeiende tentoonstelling. Dit is een unieke kans om de geschiedenis van de Joodse gemeenschap in Zeeland te ontdekken. Er zijn prachtige voorwerpen en bijzondere documenten te zien, onder andere uit het Zeeuws Archief, de ZB, de synagoge en het Joods Historisch Museum in Amsterdam. Rondleider is Ds. Gert Jan Smit. De groep zal uit maximaal 12 personen bestaan.

Er zijn drie data:

- maandagmiddag
17 juli om 14.00 uur
- zaterdagmorgen
22 juli om 10.30 uur
- dinsdagmiddag
25 juli om 16.00 uur

Opgave via mail:

info@ehoc.nl of telefonisch via het kantoor van het Etty Hillesum Onderzoekcentrum, maandag t/m donderdag: 13.30-16.00 uur : 0118-678835
Als het kan graag 2 voorkeursdata opgeven.

Jaarrekening VVHM 2016

Op de afgelopen jaarvergadering van de VVHM in juni is de jaarrekening van de VVHM inclusief de wijkkas behandeld. De jaarrekening in hoofdlijnen, zoals die ook op de website van de Koorkerk staat, ziet er aldus uit:

Jaarrekening 2016 Koorkerkgemeenschap als geheel afgerond op duizenden euro's

UITGAVEN	€	ONTVANGSTEN	€
Traktement/salaris en daarmee verbonden lasten	42.000	Bijdragen via actie Kerkbalans	35.000
Gastpredikanten	8.000	Collecten	9.000
Overige personele kosten	5.000	Ontvangen contr/bijdragen VVHM/VVPM	9.000
Exploitatiekosten kerkgebouw (verwarming, energie, geluid, onderhoud binnen en afschrijving van installaties)	15.000	Ontvangen giften wijkkas	4.000
Uitgaven wijkkas (kosten taakgroepen, vierpas, lezingen, kosten kerkdiensten, jeugd en pastorale zorg)	11.000	Rente-inkomsten en opbrengsten effecten	8.000
Bijdrage Kerkelijke bureau PGM voor administratiekosten	-1.000	Verhuur kerkgebouw aan derden	5.000
Kosten VVHM/VVPM o.a. afdracht landelijke org	9.000	Inkomsten wijkkas Lezingen en CD,s	2.000
Gebruik Koorkerk (wij betalen geen huur en buitenonderhoud)	PM	Bijdrage van de Remonstrantse Gemeente Midden Zeeland (RGMZ)	8.000
		Negatief resultaat voor de VVHM (VVPM)	9.000
Totaal uitgaven	89.000	Totaal ontvangsten	89.000

Een eventueel tekort op de begroting van de Koorkerkgemeenschap wordt aangevuld door de Vereniging van Vrijzinnige Hervormden/Protestanten te Middelburg VVHM(VVPM). Dit gebeurt ten koste van het vermogen van de VVHM. Het is echter duidelijk dat dit vermogen niet onuitputtelijk is. De VVHM beschikt ook over het gebruiksrecht van de Koorkerk. Een gedetailleerde jaarrekening is opvraagbaar bij de penningmeester.

Bob Viveen

Allemaal de liefste

Als eerste wil ik de muziek noemen. Mijn ouders speelden 's avonds vaak (met een violist) pianotrio's van Haydn. Hierdoor viel ik heerlijk snel in slaap. Een paar jaar later zat ik bij haar op schoot voor (niet achter) de piano en zong met haar de liedjes van Jacob Hamel, bekend van de radio. Op mijn 10-de kreeg ik mijn eerste fel-begeerde pianoles!

Mijn tweede grote liefde is de verpleging. Heel dankbaar werk, dat ik tot aan mijn pensioen in meerdere of mindere mate heb kunnen blijven doen. Tijdens mijn opleiding o.a. in Bronovo, kon ik een cello op de kop tikken en vond een leraar in den Haag: een Franstalige Belg. Zijn naam was Edgard Beckand. Deze bleek de grootvader van Tijn Beckand te zijn, die op tv kortgeleden de klassieke muziek heeft gepromoot. Wat is de wereld klein!

Ik ben tijdens mijn verder opleidingen (kraam en wijk) altijd blijven spelen, les nemen, zingen, waar het maar kon, zowel piano, cello en zang en ook in orkesten, koren, ensembles en mocht zelfs nog een keer met de Hilversumse Orkest Vereniging optreden in het Concertgebouw.

Een halve eeuw geleden ben ik samen met mijn toenmalige man, naar Zeeland gekomen, vanwege zijn nieuwe baan bij de Schelde. En nu kom ik bij mijn derde liefde: Mijn beide dochters: later ook hun partners, kleindochter (verpleegkundige in Goes) en kleinzoon. Beide dochters zijn gedoopt in de Koorkerk door ds. Eddie van Santen en in de Schakel op zondagsschool geweest.

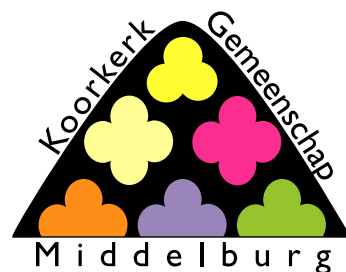
Zij waren ook beiden muzikaal en waren kind aan huis op de muziekschool. Bij Marjan Beinema op Dalcrose, A diploma's altviool en Ierse harp en later heeft de jongste dochter nog cello les gekregen. Jaren geleden heeft ze, met Leen de Broeckert, tijdens een dienst van ds. Vonck op haar tegenwoordige instrument (de didgeridoo) gespeeld. Zij heeft van haar hobby haar werk gemaakt en is zelfs gevraagd om 24 juni in het K.C. Gebouw tijdens het Hollandfestival de solopartij te spelen met het Radio Philharmonisch Orkest en koor.

Ik ben nu toch weer teruggekomen op mijn eerste liefde, want ik heb ook in de kerk met Leen de Broeckert meerdere malen tijdens diensten mogen spelen, o.a. de Kirchenaria van Stradella (voor cello en orgel) en op altblokfluit een stuk van Telemann. En dan als laatste natuurlijk, gedurende ruim 33 jaar: De Cantorij (!!!) die ik tot mijn grote spijt vaarwel heb moeten zeggen. Ik heb steeds wat in moeten leveren, maar kon al mijn instrumenten aan mijn jongste dochter geven. Alleen mijn stem kan ik gelukkig zelf houden! In mijn flat heb ik het geluk dat het geluid dicht is, zodat ik naar hartenlust mee kan galmen met radio en tv. (mezzo) zonder last te veroorzaken!

Want dank zij al mijn lieve familie, kerk-vrienden en last but not least, de muziek, is het leven, ondanks alle moeilijkheden, nog zeer de moeite waard, (Beetje last van p.h.p.d).

Ik geef het stokje door aan Riks Lobbezoo.

Beatrijs de Jong.

Colofon

Koorkerkgemeenschap Middelburg; Predikant:

Ineke de Feijter
Oude Weimerstraat 8
4884 MB Wernhout
tel. 076 - 597 0 597
06 - 53268763

Scriba: Hans Vreeke,
e: hans.vreeke@koorkerk.nl
www.middelburgsekerken.nl

RGMZ, secr. Geke Jansen
tel: 06-42362013/0118-578005

e: geke.h.jansen@gmail.com
VVPM secr. Richard Oldenziel
tel. 0115 62 31 47

e: oldenzielfidder@hotmail.com

Coördinerend koster:

Henk Kappers (0118)639420

Organist : Mathieu Meijs

Autodienst Els Koole

Tussen 18.00 uur en 19.00
uur is Els op zaterdagavond
bereikbaar op
tel. 06-19036870

Verhuur kerkgebouw:

Coördinator : Johan Klumpenaar (0118-635989)

johanklumpenaar@xs4all.nl

Eindredactie Vierpas:

José Baars, josembaars@live.nl
0118 567747 of
mobiel 06 51 070 297

Layout Vierpas:

Janny Bil-Goudzwaard
jannybil@zonnet.nl

Doorgeven ziekte, aanvragen bezoek:

Teus Baars 0118 567747
baarst@live.nl

Rekeningnrs. Koorkerk:

NL52 INGB 0000 218595 t.n.v
VVHM wijkkas Koorkerkge-
meenschap, Serooskerke W
VVHM: NL81 INGB 0000 148233
t.n.v VVHM
RGMZ: NL38 INGB 0000 630321
t.n.v. penningmeester RGMZ
Middelburg